
Lyvia Diser, *Frans Drijvers (1858-1914). Sociaal bewogen Vlaams priester*, Leuven, Davidsfonds, 2008, 203 pp., ill., ISBN 9789058265340

In de inleiding prijst Lieve Gevers dit boek terecht als “een vlot geschreven biografie”, een kwalificatie die niet aan elke levensbeschrijving kan toebedeeld worden. De naam Drijvers roept vanzelfsprekend het bekende jongerentijdschrift *De Student* op, het blad waarvan deze priester uit het aartsbisdom van 1881 tot 1901 hoofdredacteur was. De leuze *Alles voor Vlaanderen Vlaanderen voor Christus* (aan Drijvers zelf ook toegeschreven) heeft in de rijke oogst van publicaties over de katholieke Vlaamse studentenbeweging soms aanleiding gegeven tot een overtrokken benadering van slechts één van de basiselementen, namelijk de strikte identificatie tussen Vlaams en katholiek. Drijvers beklemtoont die ook, maar heeft tezelfdertijd oog voor de nieuwe spanningsvelden die zich aan het einde van de negentiende eeuw aandienen. Met name gaat het dan over het formuleren van een

meer open katholieke spiritualiteit, een sociale bewogenheid naar voren gedrongen door het arbeidersvraagstuk, en ten slotte een flamingantisme met cultuurpolitieke ambities. Precies in het laatste decennium van de negentiende eeuw ontwerpt Drijvers een bevattelijke synthese. Aanvankelijk doet hij dat voor de studerende jongeren maar vanaf 1890 is zijn werkveld breder. Het boek reikt deze verschuivingen in het denken en handelen van Drijvers ongecompliceerd aan en betreft voortdurend de maatschappelijke realiteit van deze decennia. De biografische ontwikkelingslijn laat zich vlot uittekenen op de achtergrond van een bewogen tijd.

De auteur heeft in dit eigenste tijdschrift (jg. 67, 2008, nr. 4, pp. 275-285) in een bijdrage over de oprichting en de eerste jaren van *De Student* dit tijdschrift geprezen “als een van de meest succesvolle katholieke tijdschriften van zijn tijd”. Zowel voor haar boek als voor het artikel beschouwde zij terecht het vijftig jaar oude standaardwerk van Marcel Cordemans *Dr. Laporta en De Student* (1959) als een ‘bron’ en niet als een absolute referentie. Zij is voor haar licentieverhandeling (basis voor het boek) te rade gegaan bij Gevers en kon derhalve voortbouwen op *Bewogen jeugd. Vlaanderen 1830-1895* (1987) en het genuanceerde trefwoord ‘Drijvers’ in de *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* (1998, pp. 989-990). Diser is op deze instructieve weg verder gegaan en beschrijft dus ook de ideologische samenhang in Drijvers’ meervoudige boodschap. Zo is er meer dan alleen de problematiek van de vernederlandsing van het middelbaar onderwijs waarbij hij altijd een maximalistische eisenbundel op tafel legde. Ook meer dan de beschrijving van het felle conflict (1892 en volgende jaren) met kardinaal Goossens (en alle andere bisschoppen) over de onwil om de katholieke Vlaamse studentenbeweging formeel te integreren in een globaal pastoraal beleid. Drijvers is een van de priesters geweest die de politieke actualiteit (algemeen stemrecht,

grondwetsherziening) en de christendemocratische stroming met open oog bekeek. Het mag dan zijn dat hij over het algemeen stemrecht eerder behoudend dacht, hij hoorde samen met Hugo Verriest en Juliaan Claerhout, redacteurs van *Het Belfort* (waarin Drijvers belangrijke bijdragen publiceerde) tot de vernieuwers. Hij heeft het pad geëffend voor jonge intellectuelen als Adolf Pauwels, Emiel Vliebergh, Lodewijk Dosfel en Frans Van Cauwelaert. Zijn volgehouden theoretische studie op de grote encyclieken van paus Leo XIII, *Immortale Dei* (1885) en *Rerum novarum* (1891) bezorgde hem een positieve benadering van de nieuwe problematiek. Zowel *Algemeen stemrecht en de herziening der grondwet* (1891) als *De staatsleer der christelijke wijsbegeerte* (1893) poogden een conservatief en eng-ultramontaans katholicisme af te dammen. Pas in dit licht kunnen zijn verspreide inzichten met betrekking tot het socialisme in Vlaanderen beter geduïd worden. Het zou de moeite lonen om de Vlaamse sociaal-politieke filosofie zoals de priester uit Rotselaer, met zijn zwakke gezondheid, die uitstekende, te toetsen aan die van de toenmalige vicaris-generaal van het bisdom Luik, Mgr. Martinus Rutten, de latere robuuste bisschop van de vurige stede. Het boek van Diser brengt de lezer op de grens van deze confrontatie.

[Romain Vanlandschoot]